

Wszczynanie postępowania uchodźczego przez obywateli Ukrainy

Zgodnie z zapowiedziami urzędu do spraw cudzoziemców (USDC), czekamy na kompleksowe rozwiązania prawne w związku z toczącą się wojną w Ukrainie, dostosowane do masowego przybycia tamtejszych obywateli. W obecnej sytuacji, nie rekomendujemy wszczynania postępowania uchodźczego przez obywateli Ukrainy z podanych niżej przyczyn.

I

Na podstawie obowiązujących przepisów, obywatele Ukrainy przekraczający granicę z paszportem biometrycznym mają prawo legalnego pobytu w Polsce na okres 90 dni, natomiast osoby przekraczające granicę z innymi dokumentami (np. świadectwami urodzenia) dostają zgodę komendanta Straży Granicznej na wjazd i pobyt na 15 dni. Obecnie nie posiadamy informacji o przypadkach, w których obywatele Ukrainy nie są wpuszczani na terytorium Polski ze względu na braki dotyczące dokumentów. **Zatem biorąc pod uwagę fakt, że osoby z Ukrainy zaczęły masowo przybywać do Polski od dnia 24.02.2022, pobyt tych osób nadal jest legalny i nie ma na razie potrzeby składania wniosków o ochronę międzynarodową (potocznie: status uchodźcy) na granicy.**

II

Postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej są zindywidualizowane. Czas trwania takiego postępowania często odbiega od maksymalnych terminów ustawowych (6 miesięcy). Od 2020 r. obserwujemy, że czas trwania wydania decyzji w pierwszej instancji może trwać od 6 miesięcy do 1,5 roku. Zgodnie z naszą wiedzą, w Polsce dotychczas liczba składanych wniosków nie przekraczała 10 tys. (nawet po masowym napływie Białorusinów po 2020 r.). W związku z czym, biorąc pod uwagę liczebność przyjeżdżających do nas Ukraińców, możemy spodziewać się paraliżu USDC, zwłaszcza w sytuacji braku wprowadzenia nowych rozwiązań legislacyjnych.

III

W chwili złożenia wniosku, i aż do wydania decyzji w sprawie, osoby ubiegające się o status uchodźcy muszą oddać paszport, a w zamian dostają tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca (TZTC). W świetle prawa dokument ten potwierdza tożsamość i legalny pobyt, ale ze względu na fakt, że taki dokument wydawany jest stosunkowo rzadko, wiele podmiotów odmawia jego honorowania, co prowadzi de facto do wykluczenia społecznego. W praktyce banki odmawiają otwarcia rachunków bankowych, występują problemy z odbieraniem pieniężnych przekazów pocztowych (w tym wypłacanych od USDC!) lub przekazów pieniężnych od rodziny, a nawet obserwujemy odmowę dokonania meldunku lub nadania numeru PESEL przez organy administracji publicznej.

Z tej przyczyny uzyskanie oświadczenia o powierzeniu pracy w celu podjęcia zatrudnienia, w trakcie postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej, będzie utrudnione. W ciągu pierwszych 6 miesięcy nie można uzyskać specjalnej zgody Szefa USDC o świadczeniu pracy w RP, co oczywiście nie eliminuje innych tytułów umożliwiających taki dostęp (np. karta Polaka), natomiast uzyskanie oświadczenia o powierzeniu pracy będzie utrudnione ze względu na słabą znajomość TZTC w urzędach administracji publicznej.

IV

Na czas postępowania nie można opuszczać terytorium RP, a biorąc pod uwagę terminy rozpatrzenia sprawy, może to stanowić znaczne utrudnienie. Gdyby się okazało, że część członków rodziny znajduje się w innych krajach UE, albo osoba posiada wizę lub kartę pobytu innego kraju UE niż Polska, może dojść do przekazania członków rodziny do innego kraju UE, zgodnie z rozporządzeniem Dublin III.

V

Za zgodą Szefa USDC można uzyskać ekwiwalent pieniężny w wysokości 12,5-20 zł dziennie, w zależności od liczby osób w rodzinie. Środki te nie są wystarczające na opłacenie zamieszkania i wyżywienia (rozporządzenie je określające nie zostało zmienione od 2016 roku). W czasie zamieszkania w ośrodku (w trakcie postępowania cudzoziemcy nie mają obowiązku zamieszkania w ośrodku dla cudzoziemców), ośrodek zapewnia wyżywienie, jednorazowe świadczenie w wysokości 140 złotych oraz świadczenie miesięczne w wysokości 50 złotych. **Należy też zaznaczyć, że w trakcie postępowania uchodźczego, osoby z Ukrainy nie są uprawnione do otrzymywania jakichkolwiek świadczeń związanych z posiadaniem dzieci (np. 500+), są natomiast zapowiedzi zmian w tym względzie.**

VI

Osobom wnoszącym o status uchodźcy przysługuje opieka medyczna, która jest realizowana za pośrednictwem firmy Petra Medica. Sytuacja pośrednika powoduje utrudnienia, związane z koniecznością podjęcia dodatkowych czynności zw. z dostępem do opieki. **Podkreślamy jednocześnie, że obecnie, wszyscy obywatele Ukrainy, którzy przekroczyli granicę od 24.02.2022, są objęci ubezpieczeniem NFZ, bez konieczności wszczynania postępowań uchodźczych.**

Zapraszamy do kontaktu z autorką alertu:



Anna Matsiyenskaya

prawnik

mail:

anna.matsiyenskaya@wkb.pl